

SEPPÖ ILMARI KALLIO
KANGASALAN ASEMAN HISTORIAA

HALIMAAN ASEMAKYLÄ

KANGASALAN ASEMASEUDUN OMAKOTIYHDISTYS RY.

Alkuperäisteos:
HALIMAAN ASEMAKYLÄ Kangasalan Aseman historiaa
© Seppo Ilmari Kallio 1995
Kustantaja: Kangasalan Asemaseudun Omakotiyhdistys ry.
Paino: Kirjapaino Hermes Oy, Tampere 1995
ISBN 952-90-6153-6

Sahanisännät rakensivat asemakylää

Halimaan Saha tarjosi kolmikymmenvuotisen olemassaolonsa aikana työpaikan kymmenille asemalaisille. Vaikka itse sahasta ei enää ole mitään muuta näkyvää kuin muutama sammaloitunut perustuksen jäänte, on sen muisto kuitenkin muulla tavoin näkyvissä asemalaisessa kyläkuvassa, nimittäin monissa asuinrakennuksissa, joita sahanisännät ovat rakentaneet tai jotka jossakin vaiheessa ovat olleet heidän tai sahan omistuksessa.

Sahan perustaja Frans Mäkelä aloitti näiden rakennusten sarjan. Kun hän perheineen muutti tänne Suinulasta vuonna 1921, hän osti joitakin vuosia aikaisemmin rakennetun talon tulevan sahan naapurista. Talo on edelleen olemassa, sen nykyinen osoite on Halimajärventie 2. Kaksi- ja kolmikymmenlukujen taiteessa Mäkelä myi talon Hilja ja Jalmari Kyröläiselle. Vuodesta 1981 alkaen talon on omistanut Hilja Kyröläisen veljentytär Marja Martikainen.

Frans Mäkelä osti 20-luvun puolivälin aikoihin entisen kihlakunnan majatalorakennuksen, joka oli nykyisen kyläkaupan paikalla. Sen maa-alueet ulottuivat vuosisadan alkupuolella rakennettuun Karhunpirtti-nimiseen huvilaan asti.

Nykyinen Mårtenssonin tontti kuului Mäkelän maihin. Siinä oli kaksikymmenluvun lopulla vuokralla

Helge Lindroosin Lumpputehdas, joka pari vuotta toimittuaan paloi. Mäkelät myivät tontin 1930-luvun lopulla Lempi ja Simo Salmiselle. Nykyiset omistajat siis Anja ja Ake Mårtensson.

Kaksikymmenluvun lopulla palaneen villatehtaan tontille kohosi kymmenisen vuotta myöhemmin Lempi ja Simo Salmisen talo, nykyinen Mårtenssonin talo, jossa ensin oli posti ja sitten kyläkapakka Aseman Kievari. Etualalla talossa 1940-luvulla vuokralaisena asunut Jürgen Keitzner. - Maija-Leena Niemen valokuvakokoelma.

Frans Mäkelä kuoli vuonna 1931, mutta sitä ennen hän ehti jakaa tonteiksi talonsa ja Karhunpirtin välisen alueen. Ensimmäiselle rakensi Suoma ja Kullervo Hugg. Nyt paikalla olevan myöhemmin rakennetun talon omistaa heidän pojanpoikansa Hannu Hugg, alkuperäinen talo paloi 50-luvulla.

Tuli tuhosi myös seuraavan tontin alkuperäisen rakennuksen, jonka ensimmäiset omistajat olivat Sylvi ja Kalle Nieminen. Nykyiset omistajat Irja ja Seppo Laskujärvi.

Seuraavan tontin Laskujärveltä eteenpäin omistavat Kirsti ja Heikki Virtanen. He ovat rakentaneet Karhunpirtintien varteen uuden asuinrakennuksen. Tontin oli aikoinaan Mäkelältä ostanut Lignell.

Seuraavalle tontille Mäkelä rakensi talon sahan tarpeisiin. Ensimmäiseksi siinä asui Kestilä-niminen perhe. Myöhemmin majatalonpitäjä Kalle Rantalan poika, Kangasalan asemamies Sakari ja hänen vaimonsa Bertta ostivat talon ja laajensivat sen nykyiselleen. Siitä tuli taiteilija Kauko Rantalan lapsuuden ja nuoruuden koti. Nykyiset omistaja Meeri ja Paavo Sinivuori.

Lähinnä Karhunpirttiä on Esteri Niemisen entinen mökki. Hän oli sahalla töissä ja sanoi aina myöhemmin, että ilman Frans Mäkelää hän ei olisi koskaan saanut mökkiään pystyyn. Esterillä oli kaksi tyttärtä Elma ja Anna. Elma meni naimisiin rakennusmestari Reino Raition kanssa, joka hoiteli sahaa Näppärä Oy:n aikana ja rakensi itselleen ja perheelleen nykyisen Anja Niinimäen talon. Anna oli naimisissa Alpi Lindholmin kanssa. He ostivat myöhemmin Lilli ja Yrjö Liinamaan talon

Asemakalliontien varresta. Myöhemmin laajennetun Esteri Niemisen talon omistavat nyt Eevi Kurki ja Raimo Jalonen.

Frans Mäkelän kuoltua sahaa johtivat hänen veljensä Lauri ja poikansa Erkki. Heidän aikanaan rakennettiin sahan konttorirakennus.

Frans Mäkelän vaimo Anna rakennutti vuonna 1940 Halimajärventien varteen talon, jonka omistavat Ulla ja Jari Lindell. Paria vuotta myöhemmin hän myi perheen vanhan talon, entisen majatalorakennuksen Simo Hakaselle, joka jo jonkin aikaa oli vuokralaisena pitänyt kauppaa rakennuksessa.

Anna Mäkelän talon pihassa oli Halimajärventien suuntainen valtava, 16 metriä pitkä ja neljä metriä korkea vaja, jossa Mäkelän poikien piti rakentaa suuri merikelpoinen purjevene. Hanke ei kuitenkaan toteutunut.

Halimaan Sahan historiaan liittyy Anna Mäkelän taloa vastapäätä, tien toisella puolella sijaitseva Välimäki-niminen talo, jonka rakensi monivuotinen sahan työntekijä Kumpulainen. Nykyinen omistaja Leena Yli-Somero.

Väreitä vieraineen Karhunpirtti-huvilan portailla 1930-luvulla. Portin takana Esteri Niemisen mökki, jonka nykyisin omistavat Eevi Kurki ja Raimo Jalonen. - Raimo Jalosen valokuvakokoelma.

Mäkelän pojista Erkki rakensi nykyiseen Halimajärventien ja Imatran voimalle vievän tien risteykseen pienen huoneen ja keittiön rakennuksen. Metsäkulmalla ruokatavarakauppaa pitäneet Martta ja Mikko Kiiskilä ostivat sen, pitivät jonkin aikaa kauppaa sen piharakennuksessa ja rakensivat myöhemmin sen ympärille nykyisen liike- ja asuintalon.

Näppärä Oy:n aikana rakennettiin kaksi Halimajärventien varressa olevaa kaksikerroksista rakennusta pilketehtaan työväkeä varten. Peltolan aikana taas ostettiin nykyisin Toini Varvion omistama talo radan ja saha-alueen välissä. Timo Paavolan aikana siinä oli sahan konttori. Hän myös itse asui rakennuksessa.

